

KORTE INTRODUCTIE VAN HET PRE-LEESCURRICULUM 'ALFA-BEDDING'

Dyslexie is te voorkomen

Dyslexie, slecht lezen en spellen, kan worden voorkomen door alle basisschoolleerlingen op een andere manier te leren lezen dan tot nu toe het geval is! Met een 'andere leesstart' hoeft een 'mogelijke aanleg' niet meer te leiden tot het ontstaan van de 'stoornis' dyslexie.

Nu leren kinderen lezen door de letters in een woord, spellend, decoderend, één voor één te benoemen en daarna te luisteren hoe ze samen klinken tot een hele woordklank. Het gaan herkennen van een 'patroon' in het 'rijtje letters' wordt aan het toeval overgelaten. Te veel leerlingen blijven volharden in dit inefficiënte leesproces van 'auditieve analyse en synthese' omdat zij niet voldoende in staat zijn, uit zichzelf 'rijtjes letters' als één geheel te gaan ervaren.

Goede lezers

Bij goede lezers heeft het lezen zich geautomatiseerd. Dat wil zeggen dat zij ieder rijtje letters waaruit een woord bestaat 'zien' als een geheel; in één oogopslag ervaren zij een herkenbaar en daardoor benoembaar patroon. De volgorde van de letterbeelden bepalen dit patroon. Het alfabetisch schrift maakt dit mogelijk. Goede lezers maken van deze mogelijkheid gebruik zonder dat zij zich hiervan bewust hoeven te zijn. Als de lezer het woord dat hij leest kent, roept de volgorde van de letterbeelden, het patroon, direct een betekenisvolle woordklank innerlijk bij hem op. Het 'zichtbare' beeld roept een innerlijk 'hoorbare' betekenis op, wat niet wil zeggen dat de tekst steeds innerlijk wordt geverbaliseerd. De betekenis van de met lettertekens gecodeerde woordklank wordt weer 'bevrijd' zodra we begrijpen 'wat er staat'.

Zwakke lezers

Maar juist dit patroon, deze samenhang van letterbeelden, wordt door in aanleg zwakke lezers waaronder lezers met aanleg voor dyslexie, vaak niet ervaren. Zij zien een onsamenhangend 'rijtje letters' en patroonervaring blijft uit. Dit probleem is niet het gevolg van slecht zien maar het hangt waarschijnlijk samen met een iets vertraagde verwerking van zintuigprikkelers in de hersenen. De aandachtfactor is hierbij in het geding. De mate van vertraging verschilt per kind en verloopt langs een glijdende schaal. In de meest ernstige gevallen kan die vertraging leiden tot dyslexie. Bij ongeveer 4% van alle kinderen is dit laatste het geval. Zolang een 'rijtje lettertekens' niet in één oogopslag een betekenisvolle woordklank doet ervaren, moet de leerling zijn toevlucht blijven nemen tot - letterbeeld voor letterbeeld - verklankend/luisterend lezen zoals hij dat aanvankelijk op school heeft geleerd. Vroeger werden deze leerlingen dan ook 'woordblind' genoemd!

Zwakke spellers

Wie bij lezen geen patroon ervaart in het rijtje letters van een woord, kan zich ook geen gedetailleerde visuele voorstelling maken van dat woord. Om foutloos te kunnen spellen moet de schrijver echter kunnen refereren aan zo'n gedetailleerde visuele voorstelling van het te schrijven woord, want: SPELFOUTEN HOOR JE NIET, DIE ZIE JE!

Het woordje 'sgaap' ziet er gek uit; het woordje 'schaap' niet! Voor 'dyslectisch' (luisterend) lezen maakt dit niet uit.

Zonder 'visueel voorgesteld woordbeeld in detail', geen foneembewustzijn!

Tegenwoordig wordt ervan uitgegaan dat dyslexie te maken heeft met een zogenaamd 'tekort aan foneembewustzijn'. Daarmee wordt bedoeld dat een kind met dyslexie niet goed in staat zou zijn om afzonderlijke letterklanken, de fonemen, binnen een woordklank te onderscheiden. Echter, om letterklanken binnen een vloeiende woordklank te onderscheiden moet gerefereerd kunnen worden aan een gedetailleerd visueel voorgesteld woordbeeld omdat onderscheiden alleen op gehoor, vrijwel onmogelijk is.

INTERMEZZO

Wie leest en schrijft heeft te maken met een zichtbaar gemaakte taal.

Niemand heeft 'foneembewustzijn' voordat hij leert lezen, voordat hij met lettertekens te maken krijgt. Spreektaal kent geen fonemen, alleen betekenisvolle woordklanken. Van fonemen kan pas sprake zijn nadat genoemde klankelementen met bedachte zichtbare tekens, de grafemen zijn gecodeerd. Dit betekent dat het hebben van 'letterbeeld- en woordbeeldbewustzijn' voorwaarde is voor het leren onderscheiden van fonemen binnen een woordklank en niet andersom. Iemand heeft pas 'foneembewustzijn' als hij een woordklank in letterbeelden voor zich kan 'zien' om deze met een klank te kunnen benoemen.

Zolang men zich geen visuele, gedetailleerde voorstelling kan maken van de schrijfwijze van woordklanken is het in veel gevallen niet mogelijk om alleen op gehoor de afzonderlijke fonemen te onderscheiden en om juist te kunnen spellen.

Herstructurering van huidig aanvankelijk leesonderwijs

Zodra men zich realiseert dat 'het visueel kunnen voorstellen van een woordbeeld in detail' de basis vormt voor het ontwikkelen van 'foneembewustzijn' zou dit moeten leiden tot het aanpassen van het huidig aanvankelijk leesonderwijs. Want nu lopen te veel leerlingen eerst vast in een 'regulier' leescurriculum om vervolgens terecht te komen in een kostbaar 'hulpcircuit' van remedial teachers. Zo'n hulpcircuit biedt meestal 'meer van het zelfde'. Men tracht de problemen op te lossen met de zelfde methodiek die de problemen juist heeft doen ontstaan. De leerling wordt hoogstens iets vaardiger in de inefficiënte wijze van spellend/decoderend lezen en zijn problemen met spellen worden niet fundamenteel opgelost. Naast al jong opgelopen – en later vaak gecamoufleerde – faalangst en schaamte, moeten te veel volwassenen ten gevolge van een voor hen niet geschikte leesmethodiek in het verleden, onder hun potentieel vermogen in de maatschappij functioneren.

Pre-leescurriculum 'Alfa-bedding'

Zwak lezen en slecht spellen hoeft niet het gevolg te zijn van slecht onderwijs maar is meestal het gevolg van een inefficiënte leesmethodiek.

In elke groep die op de basisschool begint met leren lezen zitten leerlingen, bij wie het huidig leesonderwijs onvoldoende aanslaat. Aanvankelijk weet men nog niet welke leerlingen dit betreft en het is dus van belang een 'leesstart' aan te bieden waarvan ieder kind optimaal kan profiteren. Daartoe is het pre-leescurriculum 'Alfa-bedding' ontwikkeld om klassikaal, aan de hele groep te worden onderwezen.

In eerste instantie leren kinderen visueel en tastend letters herkennen, en later benoemen. Vervolgens krijgen zij gehele woordbeelden aangeboden, die zijn samengesteld uit de letters die de kinderen al kennen. Deze woordbeelden leren zij benoemen met behulp van plaatjes. Deze stap-voor-stap aanpak voorkomt het ontwikkelen van globaal of radend lezen.

Met het primair stimuleren van optische leesvaardigheden in plaats van 'auditieve analyse en synthese' wordt de basis gelegd voor direct herkendend, begrijpend lezen en optisch spellen. Met optisch spellen is spellen vanuit het visueel voorgesteld woordbeeld bedoeld. Op deze wijze wordt direct het meest efficiënte 'lees-pad' aangelegd. Dit geldt voor iedere aanstaande lezer.

Het ontstaan van dyslexie, van blijvend moeizaam lezen en/of slecht spellen wordt hiermee in de kiem gesmoord. Het pre-leescurriculum 'Alfabedding' zou dan ook op iedere basisschool in Nederland moeten worden ingevoerd. Niet alleen voor zogenaamde 'risico-leerlingen' maar voor alle aanstaande lezers vormt 'Alfa-bedding' de meest optimale voorwaarde voor vlot en goed leren lezen en spellen.